

Kirker i din by

Læsebog

Mit særlige rum

Husker du...?

Har du mon tænkt over, at du bærer rundt på rum inden i dig? Der er rum vi særligt kan huske. De har gjort indtryk på os.

Måske kan du huske din farmors stue, din børnehave eller skolens aula? Måske kan du se rummet, når du lukker øjnene? Eller huske hvordan lyset faldt ind i rummet. Måske kan du ligefrem dufte rummet.

Nogle rum husker du som hyggelige, andre måske som uhyggelige. Et rum kan have en stemning, og kan få os til at føle noget.

Stemninger i rum

Et rum
kan give en lyst til

at være stille.

Et rum kan give lyst til at spille
bold eller råbe højt.

Et rum kan få en til at falde til ro
og mærke en stille glæde over
at være til i verden.

I byen
er der bygninger, gader,
pladser, stier og parker.

Der er rum imellem bygningerne og
rum inde i bygningerne. Rum med højt
til himlen eller lavt til loftet. Rum
med bænke og buske eller rum med
store vinduer. Rummene bliver
brugt af mennesker, der leger,
synger, skriver og taler
med hinanden.

Kirken
er et særligt rum i byen.

Et rum med højt til loftet. Et
rum med høje mure og lysende
vinduer. Et rum bygget af mursten,
beton, glas, sten og træ. Et rum,
hvor mennesker synger, lytter,
græder og tænker tanker om
livet og om Gud.

Vikingetid

Kirker af træ

Da det var vikingetid i Danmark, troede man på de nordiske guder. Du kender nok flere af dem: F.eks. Thor, Odin og Freja. Den tro kalder man for asatro.

I lande sydpå var mange blevet kristne. Der var munke som rejste til Danmark og fortalte om kristendommen. De håbede på, at mennesker her ville begynde, at tro på den nye religion, kristendommen. Der var en del der skiftede tro.

I året 848 var der en munk som hed Ansgar. Han fik lov til, at bygge den første kirke i Danmark. De første kirker i Danmark var alle sammen meget små og bygget af træ. Trækirkerne var ikke særligt holdbare og mange brændte. Derfor er der ingen trækirker tilbage i Danmark nu.

På Moesgård museum og Ribe vikingecenter har man bygget trækirkerne, sådan som man mener, de har set ud i vikingetiden.

Læs mere
om kirker i
vikingetid

Tidlig middelalder

Kirker af sten fra marken

Med tiden var der mange der skiftede tro fra asatroen til kristendom. Der blev brug for flere kirker.

Man begyndte, at bygge kirkerne af store granitsten, som man samlede på markerne. Det var hårdt arbejde.

Stenkirkerne blev bygget større og højere end trækirkerne. Den måde man byggede på, bliver kaldt romansk bygestil. Det er fordi det var romerne, der lærte folk i norden, at bygge sådan.

På Hjerl hede har man bygget en stenkirke, sådan som man mener, de så ud i den tidlige middelalder.

På Gladsaxe kirke kan man stadig se de gamle marksten, som man byggede med i 1180.

Læs mere om romanske kirker

Senmiddelalder

Herlev kirke er fra den sene middelalder. Den er bygget med mursten. Man kaldte dem munkesten. Inde i Herlev kirke er der kalkmalerier der er malet i middelalderen.

Kirker af mursten

Man blev efterhånden dygtigere til at bygge. Der kom mange håndværkere på rejse sydfra. De byggede på andre måder.

Noget af det nye man lærte i norden, var at lave mursten. Det var meget nemmere, at bygge med mursten end med marksten.

Man kunne bygge meget hurtigere og højere. Man lærte også at lave hvælvinger. Det er store buede lofter. Dét med at bygge stort og højt blev meget moderne.

Den måde man byggede på, bliver kaldt for gotisk byggestil.

Læs mere om gotiske kirker

Reformation

Kirken forandrer sig

I starten af 1500-tallet var der en tysk munk som hed Martin Luther. Han ville lave kirken om.

Han var utilfreds med, at man kunne bede bønner eller betale penge for at få tilgivelse for sine synder. Han mente, at man skulle tro for at blive tilgivet.

For at kunne tro skulle man høre Guds ord. Det skulle man i kirken når præsten talte og ved at læse Bibelen. Derfor skulle præsterne prædike på et sprog man forstod, og Bibelen skulle oversættes til et sprog, man kunne læse.

Luther startede det man kalder reformationen. Det betyder, "at forme på ny". Kirken blev forandret.

I kirkerne betød det, at der kom prædikestole og bænke. Her kunne man sidde og høre Guds ord.

I Herlev kirke byggede man denne prædikestol lige efter reformationen.

Læs mere om kirkerummet efter reformationen

1800-tallet

Fra land til by

I middelalderen var der mange, der levede af landbrug. Byerne var ikke særlig store. Sådan fortsatte det i indtil 1800-tallet.

I 1800-tallet kom der nemlig en opfindelse, som ændrede meget i verden. Det var dampmaskinen! Den opfindelse betød, at der kom toge, og mange fabrikker med maskiner.

Nu flyttede mange mennesker til byerne, for at bo og arbejde. I byerne begyndte man, at bygge boliger og også kirker til alle de mennesker, som flyttede dertil.

Kort fra 1912 og 1967. Se hvor meget byerne voksede på kun 55 år. Du kan også se togbanen på kortet.

Til venstre på billedet ser du damplokomotivet ved Bagsværd.

Kort og foto fra Gladsaxe arkiv.

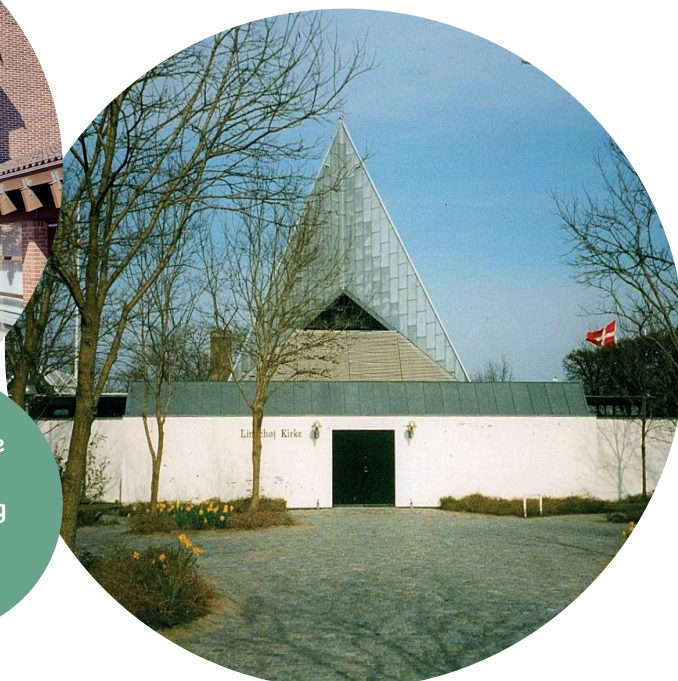
Læs mere om byudvikling og kirker

Moderne tid

To moderne kirker.
Lindehøj og Buddinge kirke.

Moderne kirker

I 1900-tallet kom der nye materialer, som var nemme at bygge med. Det var f.eks. stål, beton og glas. De nye kirker var meget forskellige, og de lignede slet ikke dem, man byggede i middelalderen. Tit kunne det se ud som om, at kirkerne var bygget af mange små kasser og trekanter. Det blev også populært, at lave flade tage.

De fleste moderne kirker fik stadigvæk et tårn og et skib, men de fik også andre rum som kontorer, køkken og legerum. Kirkerne var ikke længere kun et sted til gudstjenester. Nu blev der også holdt koncerter, lavet fællesspisning og meget mere.

I Gladsaxe-Herlev Provsti blev bygget 8 nye kirker på kun 16 år. Det er rigtig mange kirker for så lille et område.

Læs mere
om moderne
kirker

Kirkens rum

Hvad bliver kirken brugt til?

Alle rum bliver bygget, fordi de skal bruges til noget. Det rummet bliver brugt til, kan man kalde for rummets funktion.

Man kan sige, at kirkerummet bliver brugt til samtalen mellem Gud og mennesker.

Det sker i forskellige ritualer, og gennem bøn og musik.

Tårn

Kirkens tårn er en vigtig del af kirkebygningen.

Her findes kirkens klokker. De ringer hver gang, der er gudstjeneste eller andre kirkelige handlinger.

Kirkens klokker ringer også solen op og ned i hverdagen.

Kor

Det rum hvor alteret står, kaldes for koret. I middelalderen var det her korsangerne stod under gudstjenesten.

I gamle kirker er der tit et gelænder mellem kor og skib. Men i mange nyere kirker er det svært at se, hvor koret præcist er.

Skib

Kirkens store rum kaldes for skibet. Det kommer af det græske ord naos, som betyder "det centrale rum". Senere brugte man det latinske ord navis om rummet. Navis betyder dog skib.

Det blev et symbolsk ord for, at kirken er det skib, der fører mennesker gennem livets store hav.

Våbenhus

Våbenhuset er det første rum, man kommer ind i i kirken. En slags entré. Her kan man gøre sig klar til at gå ind i kirken.

Før i tiden blev rummet også brugt til at opbevare byens våben. Det var derfor det kom til at hedde et våbenhus.

Sakristi

Sakristi er en lille tilbygning til kirken. I sakristiet opbevares præstens yderste kappe, en messehagel.

I sakristiet er også andre vigtige ting til gudstjenesten som dåbsfad, dåbskande, kalk og disk (kande og tallerken til nadveren).

Kirkens inventar

Alter

Alteret er det bord, som præsten står ved under en del af gudstjenesten. Der står lysestager og blomster på alteret, og der ligger altid en Bibel, en salmebog og en ritualbog. Når der er nadver i kirken foregår det fra alteret.

Der er altre i mange religioner. Der er eksempler på, at alteret har været brugt til at ofre mad og dyr til guderne. I kristendommen ofrer man ikke, men man taler om, at Jesus var Guds offer for mennesket. Ved nadveren bliver man mindet om dette offer.

Prædikestol

Prædikestolen er præstens talerstol og den bruges under gudstjenesten.

Siden Reformationen har der været prædikestole i alle danske kirker, fordi det blev særligt vigtigt at lytte til Bibelens ord.

Døbefont

Døbefonten er det sted, hvor mennesker bliver døbt i kirken. Der hører en kande og et dåbsfad til døbefonten. Man hælder vand i dåbsfadet, når nogen skal døbes.

I middelalderen var det tradition at dyppe barnet helt ned under vandet. I dag hælder præsten tre håndfulde vand over hovedet på den, der skal døbes.

